

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO - 630993 - II/09/MWa

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia 26.05.2011 r.

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości

szanowny Panie Ministrze

Na wniosek Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka Rzecznik Praw Obywatelskich podjął sprawę, dotyczącą zasadności stosowania wobec adwokata przez prokuratora środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu (art. 276 k.p.k.).

W ocenie Rzecznika zasadnym wydaje się rozważenie wprowadzenia do kodeksu postępowania karnego rozwiązania, zgodnie z którym, w odniesieniu do osób, wykonujących zawody wskazane w art. 180 § 2 k.p.k. wyłącznie sądowi przysługiwałoby prawo do stosowania przedmiotowego środka zapobiegawczego.

Mianowicie podkreślić należy, iż w uzasadnieniu do kodeksu postępowania karnego z 1997 r. wskazano na potrzebę szczególnego trybu postępowania wobec osób wymienionych w art. 180 § 2 k.p.k. Stanowisko to ustawodawca tłumaczy szczególnym charakterem funkcji lekarza, adwokata, dziennikarza, notariusza, radcy prawnego, doradcy podatkowego oraz szczególnym znaczeniem zaufania społecznego do powierzonych im czynności i wiadomości, co uzasadniało ich wyodrębnienie i nadanie im przez ustawodawcę wyjątkowego charakteru co do kwestii zwolnienia z zachowania tajemnicy zawodowej.

Te same argumenty przemawiają za tym, aby tylko sąd mógł stosować środek zapobiegawczy z art. 276 k.p.k. wobec osób wykonujących zawody wskazane w art. 180 § 2 k.p.k.

Należy mieć bowiem na uwadze szczególne relacje, jakie wiążą osoby wykonujące te zawody z beneficjentami ich usług. Otóż, stosowanie omawianego środka zapobiegawczego może mieć także negatywny wpływ na interes osób trzecich, narażonych na nagłą i nieprzewidzianą utratę możliwości skorzystania z pomocy adwokata, lekarza, notariusza, doradcy podatkowego, czy też radcy prawnego. Zastosowanie tego środka zapobiegawczego wobec dziennikarza może narazić również na uszczerbek interes społeczny z uwagi na szczególną rolę, jaką pełni dziennikarz w społeczeństwie obywatelskim.

W wykonywanie zawodu adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego, dziennikarza, notariusza może być wpisany konflikt z organami ścigania. W efekcie istnieje potencjalne zagrożenie wykorzystania tego środka zapobiegawczego, jako elementu sankcji wobec tych osób poprzez uniemożliwienie im wykonywania zawodu.

Podkreślić należy, że w wypadku art. 276 k.p.k., podobnie, jak w sytuacji w/w tajemnic zawodowych z art. 180 § 2 k.p.k., dochodzi do kolizji dwóch wartości społecznych w postaci prawa do swobody wykonywania zawodu, działalności gospodarczej z prawem Państwa do realizacji zasady trafnej reakcji karnej, czy ustalenia prawdy materialnej, czemu dana osoba mogłaby się przeciwstawiać.

Z powodów wskazanych wyżej konflikt ten powinien być rozwiązany przez sąd, a nie prokuratora. Ponadto, jedynie sąd powinien być kompetentny do rozstrzygania, czy nie zostanie naruszony w sposób nadmierny prawnie chroniony interes osób trzecich.

W związku z powyższym, mając na względzie ochronę praw i wolności obywateli w szczególności prawo do obrony, prawo do wolności wykonywania zawodu i działalności gospodarczej, uprzejmie pragnę przedstawić Panu Ministrowi swoje uwagi w tym zakresie, stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), z prośbą o stanowisko w tej kwestii.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich